

Kincsestár a tanárképzéshez

(ajánlás helyett)

In: K. Udvari Katalin (szerk.). *Művelődéstörténeti kincsestár. Válogatás Dr. Maróti Gyula, a Kórusok Országos Tanácsa (KÓTA) alapító főtítkárának magándokumentum-gyűjteményéből.* (2015)

A *Művelődéstörténeti kincsestár* gondosan összeállított válogatás egy elhivatott „műgyűjtő” egyetlen könyvben meg nem jeleníthető, gazdag és értékes gyűjteményéből – amely még nagyobb területről, a kultúráért naponta tévők kimeríthetetlen életművéből őriz dokumentumokat, mindnyájunk számára. Ha a könyvben lévő tudást befogadjuk, magunk is gazdagabbá válunk: a „művészetközvetítők” alapvető műveltségéhez tartozik, hogy tudják, kik és milyen sok munkával hozták létre az alapot, amelyre ők szintén építkezhetnek (és szerencsés esetben újabb értékekkel gazdagíthatják a kincsestárat).

Azonban bármennyi kincssel rendelkezünk, az mit sem ér, ha nem megfelelően gazdálkodunk vele. Így jelen esetben igazából nem az a legfontosabb, hogy pontosan mely cikkeket kell ajánlani az olvasóknak (a kötetbe rendezett dokumentumok önmagukért beszélnek), hanem annak megvilágítása, miként tanulhatják meg a könyvből Maróti Gyula példáját, vagyis: hogyan válhatnak a saját területükön – hozzá hasonlóan – választott ügyük fáradhatatlan és kizárólag segítőkészséget, jóindulatot ismerő képviselőjévé.

Személyesen sajnós nem ismertem Maróti Gyulát, bár, egykori „népművelőként” dolgoztam néhány évig az időnként változó nevű (akkor Magyar Művelődési) Intézetben, ahol kóruszövetségét megalapította. Méltatására ezért erre hivatottabb ismerőjétől, C. Szalai Ágnestől idézek néhány sort egy cikkéből, melyet egykori munkatársa születésének 100. évfordulójára írt a *Szín* (az Intézet folyóirata) lapjaiba – ám ezúttal magam emelnék ki egy-két szót az idézett részletből, s ezekkel a szavakkal szeretném érzékeltetni, hogy számomra mi ad példát az igazi, a szó pozitív jelentésében értett „háttérember” tulajdonságai közül.

„A zeneszerzőket *hagyta* szerezni, a kórusokat *hagyta* énekelni, a karnagyokat *hagyta* dirigálni – ő a legnemesebb értelemben szolgált: tárgyalt, *képviselt*, és megteremtette azokat a feltételeket, amelyek *adott kor adott társadalmában* megteremthetők voltak. Nagy csodákat nem csinált. De sok kicsi, *hétköznapi csodát* – számtalant. De az egyik nagy csoda ő maga volt: hihetetlen munkabírása, *nyitott szelleme*, töretlen hite abban, hogy amit csinál, az fontos.” (Száz éve született Maróti Gyula, *Szín* 2012/4.)

A szavak kétségtelenül szubjektív módon lettek kiragadva, de a velük körülírható karakter talán Marótit is segítette töretlen lelkesedéssel végzett kordokumentum-gyűjtő munkájában, gyűjteménye megőrzésében és a továbbadás reményében. Emellett az idézett mondatok (immár külön kiemelés nélkül) valószínűleg minden igazi és sikeres népművelőre jellemzőek.

Amiben megpróbálhatjuk követni Maróti tevékenységét, az a „színpalak mögött lévők” állandó, mégis láthatatlan jelenléte – és az ebből fakadó nélkülözhetetlenség megteremtése. Bárki megteheti ezt, noha látványos és rövid távú sikerre nem számíthat, de biztos lehet benne, hogy amennyiben jól végzi a feladatát, egyrészt olyan érzésekkel lesz gazdagabb, mint, mondjuk, egy kellékes vagy sűgő, korrepetitor (hétköznapi nevén: zongorakísérő) vagy kórusénekes a kiváló előadás után – vagy egy tanár, a diákjai elismerésekor, történjen az akár sokkal később, mint az iskolai együttműködésük időszaka.

Erre gondoltam, amikor a „Kincsestár a tanárképzéshez” címet adtam rendhagyó ajánlásomnak (bár adhattam volna a tanárképzés helyett vagy mellett a „művészetközvetítést” is). És ezért örülök, hogy a Maróti Gyuláról szóló gyűjteményt olyan kollégánk állította össze, aki, hozzá hasonlóan, nem ismer fáradságot ügye szolgálatában, vagyis a művészetért tenni akarók szövetségének létrehozásában, működtetésében, nagy áldozatokkal járó fenntartásában, s amikor erre lehetőség nyílik, bővítésében és népszerűsítésében.

Az ilyen élő példák sugallják, hogy a könyvben olvasottakat nem elég passzív módon, a magunk számára hasznosítani (ez persze szintén hasznos), hanem érdemes azt is mérlegelni, mi az, amiben olvasmányaink a mostani népművelést segíthetik. Így adhat a gyűjtemény nemcsak műveltséget, hanem ötleteket is.

A könyv ajánlása mellett javaslom tehát mindazok támogatását, akik „adott korok adott társadalmában” képviselik a művészeteket és nyitott szellemük révén érvényesülni hagyják a művészeket: vagyis közreműködnek a hétköznapi csodákban, valamint véghez is viszik azokat.

Bodnár Gábor

DLA egyetemi docens,

1985-től az ELTE BTK Zenei Tanszék oktatója, 2007-től vezetője,
zeneelmélet-oktató, korrepetitor, „népművelő”, zeneszerző és zenei tárgyú tanulmányok írója.